

ION AGÂRBICEANU

*File
din carteau naturii*

Editura HERRA

CUPRINS

Ciocârlia.....	5
Bunica Safta.....	19
Roitul stupilor.....	30
La secere.....	38
Moș Ioniță.....	49
La fân.....	59
Tâlharul.....	66
Turturelele.....	73
La pădure.....	81
Culesul porumbului.....	89
Presura.....	98
Străjerul.....	106
Ciorile.....	116
Ninge.....	124
Vânturile.....	131
Întâiul drum.....	138
La săniuș.....	149
Pogănciul.....	159
Ploaie cu șiroaie.....	167
Adormirea Măriuței.....	173
Niță de la Coasta Morii.....	181
Între stejari.....	195
Nepoata lui moș Mitruț.....	204
Nicu.....	212

Seri senine.....	219
Bourelul.....	226
Brazii.....	233
Păpădia.....	247
Salcâmii în floare.....	253
Lângă râu.....	262
Popor nou.....	270
În făuriște.....	278

CIOCÂRLIA

Zăpada, subțiată mereu către sfârșitul lui februarie, la începutul lui martie se topi de tot sub adierile vântului de la miazăzi. Pe costișele unde bătea soarele, iarba se grăbi să-și arate acele verzi și fragede. Fierarii satului nu mai răzbeau cu ascuțitul fiarelor de plug. Prin curți, prin grădini, pe lângă jirezile de paie găinile cotcodăceau răsunător, ca și când le-ar fi zburătăcit cineva. Cocoșii trâmbițau a fală de pe garduri. Purceii mici, ca niște şobolani, guițau prin curți, alergând după mamele lor, care nu i-au lăsat să sugă de-ajuns, grăbindu-se să râme în țelina dezghețată din grădini. Pe drumuri, dupădezgheț, tina se strânse, și se vedea cărări bătucite.

O săptămână de primăvară învie lumea. Dar iarna înveninată rău se hotărî să se întoarcă, părându-i că prea curând a plecat.

Și într-o seară dădu drumul vânturilor de la miazănoapte și dimineața era alb cât bătea ochiul. Nu mai ningea, dar văzduhul era sur și greu, coborât pe umerii dealurilor din jurul satului, și vântul, deși se mai potolise, tăia ca briciul.

Cotcodăciturul găinilor încetă, purcelușii cei vărgați cu dungi negre se grămadiră iarăși în paiele din cotețe, mămăruțele – vacile Domnului – care începuseră să se ivească în țărâna de sub streașina gardului, unde bătea soarele, se făcură nevăzute.

Numai oamenii nu se însăpămantă de toanele iernii. Ei începură să iasă cu plugurile pe cobile, cu sarcinile de fân legate deasupra.

Pământul nu înghețase, iar stratul de zăpadă era subțire de tot. Dacă nu mai ninge până la amiază se poate și topi, mai cu seamă în locurile de feție, cum erau cele ce trebuiau semănat anul acesta cu orz și cu ovăz.

La început mai puține, apoi, după ce se ascunse zăpada, tomai multe pluguri brăzdau pământul în locurile de arătură. Vremea mirosea încă mereu a iarnă, văzduhul parcă îmbâcsit cu praf fin de cenușă. Oamenii purtau căciuli și clicine peste pieptare, pogănicii – băieții care mânau vitele pe brazdă – aveau buzele crăpate și mâinile îngroșate, roșii ca racul, dar tot aveau inimă să pocnească din bici și să strige vitelor pe nume.

Vântul părea că nu mai bate, nu mai mișca nici o buruiană uscată, dar era încă viu și ardea obrajii tineri, ca o flacără nevăzut de subțire.

Câteva zile soarele nu se arăta din bolta sură și neclintită. În lumea aceea mohorâtă, nu-i venea niciunui fecior de la coarnele plugului să cânte; întinderile – lanurile, luncile, dealurile – păreau, nu știi cum, ca de fier. Parcă toate răsuflau încă a iarnă.

Seara, când se întorceau plugarii în sat, vorbeau pe drum:

— Blestemată vreme!

— O mai fi asta primăvară!

— Ne-a zăpăcit săptămâna cea caldă. Poate am ieșit și noi prea devreme cu plugul.

— Da' de unde! Ca în toți anii, nu mai în grabă.

— N-am apucat să arde primăvară fără să aud ciocârlia.

— Vom auzi-o, n-avea grija! Să se ivească numai soarele.

Ea ce așteaptă?

Pogănicii când intră în căldura din casă, cu degetele cărlig, cu buzele crăpate, cu obrajii arși de foc, au lacrimi pe gene, de care ei nu știu nimic, ci încep să spună cu glas tare, aproape zbierând, cât de mult au arat azi.

O vreme a stat încordată lupta între iarnă și primăvară – câteva zile. Poate deasupra văzduhului de cenușă s-au tăiat în săbii, pentru că într-o bună dimineață sabia primăverii a despicat plumbul de sus și vânt cald de la miazazi, cu mireasmă de verdeață, a umplut lumea, fugăind norii cei încremenți parcă într-unul singur.

Soarele s-a ivit strălucitor de prospetime, de tinerețe și se înălța biruitor în seninătatea cerului.

Un băiețăș care se grăbi să iasă cu oile la păscut ciuli deodată urechile, se rezemă în bătă, își răsturnă pe spate capul înfundat în căciulă, desluși mai întâi cântecul mărunt, ciripitor, apoi văzu și rotirea ce se înălța în văzduh, drept în sus, și care părea că ea cântă, și un zâmbet larg îi inundă întreaga față.

— Ciocârlia! strigă el nemaiputând de bucurie.

— Ciocârlia! Ia' ascultați și uitați-vă în soare! Cântă ciocârlia!

Privi împrejur; nu era nimeni în apropiere care să-l audă. Cunoștea zborul și cântecul ciocârliei încă din primăvara trecută.

Când înțelese că nu-i nimeni în apropiere să-i spună vestea cea mare, lăsă oile în luncă și alergă la cel mai apropiat plug:

— Bădiță, auzit-ai ciocârlia? Eu am auzit-o și am văzut-o!

Omul cunoștea băiețașul.

— Unde, măi Ionaș?

— Acolo unde-s oile mele.

— Nu mai spune!

Plugarul ara cu boii, fără pogăniți. Opri boii.

— N-am văzut-o când s-a ridicat în aer, ci am auzit numai cum ciripește ceva mărunt deasupra mea.

— Tu cunoști cântecul ciocârliei?

— Cum să nu-l cunosc! și m-am uitat la cercurile pe care se înălța spre soare, până s-a pierdut în cer.

— Dacă-i aşa, a sosit de-acum și primăvara, măi băiete.
Era chiar vremea.

Până să-și răsucească omul o țigară, din împrejurimi se mai înălțăra căteva ciocârlii în văzduh.

— Auzi? Auzit u-le-ai? Uite-o pe una! Uite încă una! Ba-s trei! Ba-s patru! Vezi-le, Bădiță?

Ionaș nu mai știa după care să privească. Își întorcea capul mereu de la una la alta.

— Ține-te numai după una, băiete, dacă vrei să o vezi până o înghită văzduhul. Altfel le pierzi pe toate și rămâi numai cu cântecul.

Se mai opriră și alți plugari, și capete răsturnate pe spate, de oameni mari și de pogănci, scrutau înălțimile. Câțiva băieți și de pe lângă pluguri își smulseră căciulile și le zvârliră în văzduh.

— A venit ciocârlia!

— Cântă ciocârlia!

— De acum primăvara rămâne!

Liniștea a stăpânit și până acum peste hotar, dar după ce au început să cânte ciocârliile, părea și mai adâncă. Din înălțimi pătrundeau clar și mărunt ciripitul, tot mai imaterial, cu cât se înălțau în cer păsăruicile cele sure.

De la o vreme cele fulgerate de lumină și de înălțimi cădeau ca gloanțele unde și unde, pe pajîștea rar înverzită sau pe arături.

Plugurile începură să umble iar.

Ionaș se întoarse la oile lui, care aveau miei mărișori, pe care soarele totuși încă nu răzbea să-i încălzească, și umblau strâmb și zgribuliți după mamele lor, încercând să sugă.

Își adună turmulița și o mâna într-o parte a luncii, unde mai erau și alți copii cu oile cu miei. Unii erau copii de școală, mai mari ca Ionaș.

- Ați auzit? Ați văzut?
- Ciocârlile!
- D-apoi ce!
- Și acum sunt vreo cinci în văzduh. Nu se mai aud și nu se mai văd. Poate să le mai vedem când pică.
- De unde să pice?
- Din cer, vezi bine!
- Zboară până-n cer?
- Tu nu ai văzut?
- Uite, una a căzut!
- Unde?
- Colo! Da' nu se vede!
- Cum să se vadă, că-i o pasare mică!
- Nu-i aşa de mică, zise Ionaș. Eu le-am văzut de aproape astă-iarnă la noi în sură, în jurul jirezii de paie. Și ciocârlie și ciocârlan! Cel cu moț!

Un băiat din clasa a III-a, vecin cu Ionaș, zise:

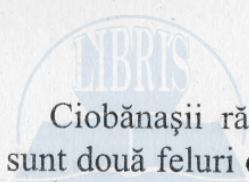
— Le-am văzut și eu astă-iarnă. Dar nu acelea-s ciocârlile care cântă.

— Cum nu? Nu-s ciocârlii?

— Așa le zicem și lor, dar ele nu cântă în aer. Acestea care se înalță în văzduh și cântă sunt mai mici și-s păsări călătoare. Nu rămân iarna la noi, ci se duc în țările calde.

Nici Ionaș, nici alții copii de seama lui nu voiau să credă. Ciocârlia e numai una: și cea care vine iarna prin ogrăzi și pe drumuri, și cea care cântă primăvara.

— Nu, sunt două feluri de ciocârlii, întări școlarul. Așa ne-a învățat domnul învățător, aşa e scris și în carte. Ba ne-a arătat și chipurile lor pe niște tabele. Cântăretele sunt mai mici și nu-s moțate. Sunt păsări călătoare și numai primăvara se întorc iar la noi.

Ciobănașii rămaseră nedumeriți. Nici unul nu știuse că sunt două feluri de ciocârlii.

În vremea cât ei vorbeau se mai înălțără încă multe ciocârlii, oprindu-le vorbele și poruncindu-le să le urmărească și să le asculte.

Pe nesimțite se amestecă între ei și un feciorăș de vreo patru-sprezece ani care păzea oile primarului. Era un fel de sluguliță la primar, și-l chemea Vasilică. Îl cunoșteau toți copiii care erau aici cu oile.

Vasilică era orfan și nu umblase la școală, nu știa carte, îl crescură niște rudenii îndepărтate până la vîrstă de șapte ani, apoi îl dădură la stăpân. Erau în sat încă mulți copii săraci, cari gustară din vreme pâinea amară a străinului și cari nu purtau învăță carte.

După ce-i ascultă ciorovăindu-se asupra celor două soiuri de ciocârlii, Vasilică zise:

— Nu știu dacă-s mai multe feluri de ciocârlii, dar asta nici nu are însemnatate. Cântă una ori cântă alta, e tot atât. Dar care știe dintre voi pentru ce ciocârlia e singura pasare cântătoare care nu se aşează pe o ramură să cânte, sau de pe pământ, din grâne, ca pitpalaca, ci cântă numai în văzduh, înălțându-se spre soare? Asta v-a spus-o dascălu' la școală? Aşa-i că nu v-a spus? Să vă spun eu, văd că nici unul nu știe.

Erau de toți vreo opt copii, trei care umblau la școală, ceilalți nu ajunseră încă la vîrstă cerută.

Vasilică știa multe povești și le mai spuse și altă dată. După ce își aruncără ochii după oițele lor, se adunară în jurul lui Vasilică, iar el, dregându-și glasul și săltându-și gluga în spate, începu:

,,— A fost odată un împărat și o împărăteasă, puternici și bogați, și aveau un palat de aur pe care-l aprindea în fiecare zi

senină soarele, încât de departe părea că a mai răsărit un soare și pe pământ. Nu aveau la sufletul lor decât o fată, dar ce mai fată, ruptă din soare, nu alta!

Pe vremea aceea erau zmei pe pământ, care vrăjeau fetele frumoase de împărați și le duceau pe caii lor înaripați prin văzduh, pe tărâmul celălalt.

După ce crescă fata, împăratul o încuie în rândul de sus al palatului, unde erau uși de fier, și la fiecare ușă paznici cu arma la picior. Tot rândul de sus era al ei, unde trăia și se juca cu prietene și servitoare și avea toate bunătățile la masă. Avea și jucării frumoase. Nu-i fu urât în anii cei dintâi ai zăvorârii ei.

Spre răsărit și miazați, palatul, la rândul de sus, avea un singur geam de aur subțire, prin care se vedea soarele de dimineață până seara, dar nu te orbea cu lumina lui, aşa că fata de împărat putea să-l privească mereu.

Dar la început Lia – căci Lia o chema pe fata împăratului – nu-i prea avea grija soarelui, ci se juca cu prietenele sale.

După trecerea anilor însă, fata se juca tot mai puțin și rămânea adeseori pe gânduri. Era acum fată mare.

— Nu-ți mai place jocul? o întrebară prietenele.

— Ba-mi place.

— Nu-ți mai place de noi?

— Și de voi îmi place.

— Să iscădим jocuri noi, poate ți s-a urât de cele vechi.

— Nu mi s-a urât!

— Păi, dacă-i aşa, cum poți tăcea cu ceasurile și nu te uiți la noi?

— Nu tac!

— Dar ce faci?

— Vorbesc!